

WESTANDER

KLIMAT OCH ENERGI

Kommunala *vetot* i sjöterritoriet

2019-H1 2024

Wanja Kaufmann och Henrik Westander
Den 10 oktober 2024

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Metod och avgränsning	4
2. Resultat.....	6
2.1 Antal verk och potentiell produktion	6
2.2 Fas för respektive beslut	6
2.3 Fördelning tillstyrkan, avstyrkan och ej beslut.....	7
2.4 Kommande beslut?	7
3. Havsplanerna.....	8
3.1 Antal TWh i granskningsförslaget	8
3.2 Havsbaserade projekt i granskningsförslaget.....	8

Sammanfattning

- Sammanställningen omfattar **22** projekt som, för att kunna förverkligas i sin helhet, behöver **35** kommunala tillstyrkanden i sammanlagt **29** olika kommuner. Ett projekt som ligger i två eller fler kommuner kan avstyrkas av en kommun men tillstyrkas av en annan – i dessa fall kan det vara möjligt att genomföra ett reducerat projekt, men ibland faller hela projektet av lönsamhetsskäl.
- Sammanlagt omfattar de **22** projekten i sammanställningen **1 565 verk**, i de delar av projekten som ligger inom Sveriges sjöterritorium och alltså kräver kommunal tillstyrkan. Dessa **projekt** skulle sammanlagt kunna producera **94–125 TWh**.
- De 22 projekten kräver **35** kommunala beslut, eftersom en del projekt ligger i fler än en kommun. Besluten har antingen redan fattats eller förväntas. **23** av de 35 kommunala besluten avser **ansökningar** om miljötillstånd, **tio** avser projekt i **samrådsfas** och **två** avser projekt där kommunen yttrat sig **före samrådsfasen**.
 - I **14** beslut har kommunerna avstyrkt projekt inom eget sjöterritorium. De aktuella verken hade kunnat producera **33–44 TWh**. Besluten avser nio olika projekt.
 - I **sex** beslut har kommunerna tillstyrkt projekt som skulle kunna producera **15–19 TWh**. Besluten avser fem olika projekt.
 - I **15** fall har kommunerna ännu inte fattat något beslut, avseende verk som skulle kunna producera **46–62 TWh**. Besluten avser elva olika projekt.
- Det återstår alltså 15 kommunala beslut (avseende 769 verk). Utfallet kan i hög utsträckning bero på om staten inför ett stöd till kommunerna motsvarande den fastighetsskatt som vindkraften i kommunerna genererar, förutsatt att kommunerna bedömer att stödet blir långsiktigt och kommer att gälla de aktuella vindkraftsparkerna.
- Kommunernas slutliga beslut i vetofrågan fattas först när det lämnats in en ansökan. I vissa fall har dock kommunerna fattat sitt beslut under samrådet eller ännu tidigare. Det går inte att veta hur stor andel av de verk som stoppas av det kommunala vetot som skulle ha beviljats slutligt tillstånd om ansökan hade gått vidare i miljöprövningen.
- Havs- och vattenmyndighetens granskningsförslag (maj 2024) till energiområden (inkl. utredning) omfattar ytor där det potentiellt skulle kunna produceras **333 TWh** el från havsbaserad vindkraft, **varav 43 TWh (13 procent) ligger i sjöterritoriet**.
- I sjöterritoriet finns det **20** utpekade energiområden (inkl. utredning), varav fyra befinner sig i två eller flera kommuner. **Samtliga dessa 20 energiområden** i granskningsförslaget **har minst ett aktivt vindkraftsprojekt**.

1. Metod och avgränsning

Westander Klimat och Energi har, på uppdrag av Svensk Vindenergi, granskat det kommunala vetot i Sverige sjöterritorium.

- Vi har utgått från vår sammanställning av 93 (potentiellt) aktuella havsbaserade vindkraftsprojekt (status den 8 oktober 2024). Vi har därutöver lagt till ett projekt som stoppades av kommunen (och därmed är relevant för statistiken, även om det inte längre är ett aktuellt projekt).
- Av dessa totalt 94 projekt befinner sig 35 helt eller delvis i sjöterritoriet, där det krävs kommunal tillstyrkan (24 av projekten är uteslutande i sjöterritoriet, medan 11 ligger i både sjöterritoriet och ekonomisk zon).
- Kommunernas slutliga beslut om tillstyrkan eller veto fattas först när det har lämnats in en ansökan. I vissa fall har dock kommunerna fattat sitt beslut under samrådet eller ännu tidigare.
- Det går inte att veta hur stor andel av de verk som stoppas av det kommunala vetot som skulle ha beviljats slutligt tillstånd om ansökan hade gått vidare i miljöprövningen.
- Vi har begränsat denna sammanställning till projekt där det har lämnats in ansökan eller inletts samråd.¹
- Vi har inte inkluderat kommuner där projektören i ett tidigare skede planerat för vindkraft, men senare valt bort detta område i den fortsatta projekteringen. Motiveringen till att vi inte inkluderat dessa kommuner är att det har varit svårt att veta huruvida det har varit kommunens motstånd eller andra faktorer som legat till grund för företagets beslut att välja bort delar av projektområdet.
- När ett projekt omfattar minst två kommuner, eller delvis ligger i sjöterritoriet och delvis i ekonomisk zon, har vi i första hand utgått från projektörens uppgifter om hur många verk som planeras i respektive kommun. I andra hand har vi gjort en egen bedömning baserat på hur stor andel av projektområdet som ligger i en viss kommun.
- Det är möjligt för kommuner att tillstyrka en ansökan som tidigare avslagits. Vi har endast inkluderat det senaste kommunala beslutet om kommunen har ändrat sig jämfört med ett tidigare fattat beslut.

¹ Vi har gjort två relevanta undantag från denna princip och inkluderat dels ett projekt där det finns ett tidigare miljötillstånd, dels ett projekt i tidigare skede (där det finns ett tydligt avstyrkande från kommunen och projektören därför pausat projektet)

- Sammanställningen omfattar 22 projekt som behöver 35 kommunala tillstyrkanden i sammanlagt 29 olika kommuner.
- Redovisningen utgår delvis från de 22 projekten, men främst från de 35 kommunala beslut som har fattats eller sannolikt kommer att fattas.
- Det är mycket svårt att uppskatta den potentiella elproduktionen. För att skapa enhetlighet har vi valt att utgå från att varje verk kan producera 60–80 GWh om året.²
- Det är också svårt att veta hur många verk som verkligen skulle kunna eller kommer att etableras i ett område. I de (fåtal) fall företaget har angett ett intervall har vi valt att utgå från den högsta nivån.
- Vi har begränsat sammanställningen till perioden 2019 till första halvåret 2024. Vi har inte inkluderat årtal/datum för beslut, eftersom det för ett antal av projekten har fattat en rad olika relevanta beslut vid olika tidpunkter.
- Vi har också undersökt hur stor andel av energiområdena (inklusive ”utredning”) i Havs- och vattenmyndighetens granskningsförslag till nya havsplaner, som ligger i sjöterritoriet samt har minst ett aktivt vindkraftsprojekt inom sitt område.

² Energimyndigheten anger i sin rapport ”[Förslag på lämpliga energiutvinningsområden för havsplanerna](#)” från mars 2023 att ”nästa kommersiella generation (~2024)” har förväntade turbinstorlekar om 14 MW och ”framtida generation (~2025)” 20 MW. Vi har i vårt spann valt att utgå från 15 MW, som säljs på marknaden 2024, respektive 20 MW.

2. Resultat

2.1 Antal verk och potentiell produktion

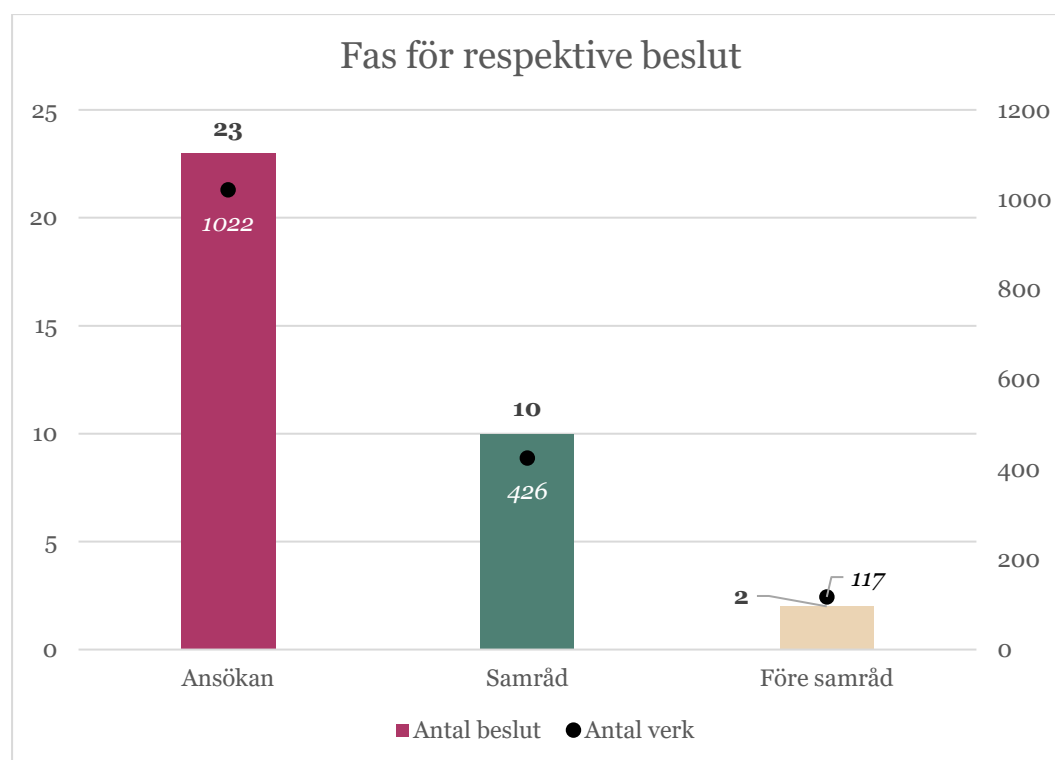
Sammanlagt omfattar de 22 projekten i sammanställningen 1 565 verk, i de delar av projekten som ligger inom kommunalt vatten och alltså kräver kommunal tillstyrkan.

Sammanlagt skulle dessa 1 565 verk skulle kunna producera 94 till 125 TWh (baserat på antagandet om 60–80 GWh/verk).

Det går inte att veta hur stor andel av de verk som stoppas av det kommunala vetot som skulle ha beviljats slutligt tillstånd om ansökan hade gått vidare i miljöprövningen.

2.2 Fas för respektive beslut

Av de 35 kommunala beslut som fattats eller som förväntas, avser 23 ansökningar om miljötillstånd, tio projekt i samrådsfas och två beslut avser projekt där kommunen yttrat sig före samrådsfasen.

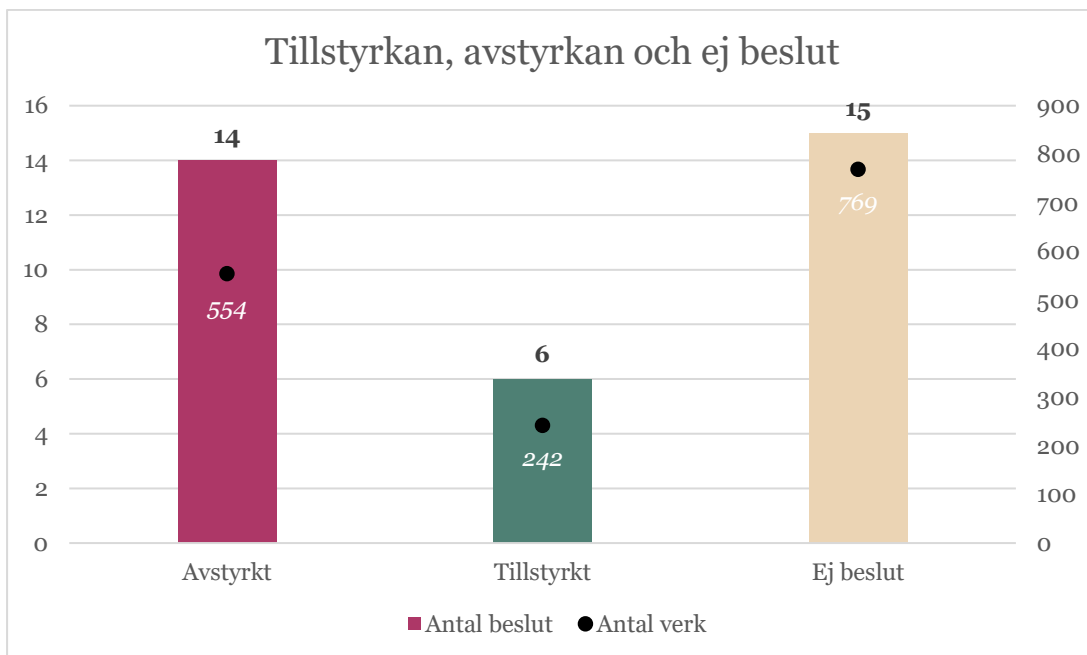
2.3 Fördelning tillstyrkan, avstyrkan och ej beslut

I 14 fall har kommunerna avstyrkt projekt avseende totalt 554 verk inom det egna sjöterritoriet. Dessa verk hade kunnat producera 33–44 TWh.

I sex fall har kommunerna tillstyrkt projekt, avseende 242 verk som kan komma att producera 15–19 TWh.

I 15 fall, avseende 769 verk (46–62 TWh), har kommunerna ännu inte fattat något beslut.

Notera att det är möjligt för kommuner att tillstyrka en ansökan som tidigare avslagits. Notera också att endast det senaste kommunala beslutet är inkluderat om en och samma kommun har fattat beslut vid mer än ett tillfälle.

2.4 Kommande beslut?

Det återstår 15 kommunala beslut avseende 769 verk (46–62 TWh). Utfallet kan i hög utsträckning bero på om staten inför ett stöd till kommunerna motsvarande den fastighetsskatt som vindkraften i kommunerna genererar, förutsatt att kommunerna bedömer att stödet blir långsiktigt och kommer att gälla de aktuella vindkraftsparkerna.

3. Havspanerna

3.1 Antal TWh i granskningsförslaget

Havs- och vattenmyndigheten presenterade i maj 2024 sitt granskningsförslag till havspaner. Vi har från myndigheten fått underlag avseende deras föreslagna energiområden (inklusive utredning) och hur dessa fördelar sig på sjöterritoriet respektive ekonomisk zon.

Det framgår att Havs- och vattenmyndighetens förslag till energiområden (inkl. utredning) omfattar ytor där det potentiellt skulle kunna produceras 333 TWh el från havsbaserad vindkraft, varav 43 TWh (13 procent) ligger i sjöterritoriet.

I sjöterritoriet finns det 20 utpekade energiområden (inkl. utredning), varav fyra befinner sig i två eller flera kommuner. Totalt omfattas 19 kommuner.

Område	Typ	Havsområde	Områdesnamn	Kommun	Yta	GW inom kommun	TWh kommun
B107	Efkn	Bottenviken	Ricklegrundet	Robertsfors	37,4	0,2	0,7
B108	Efkn	Bottenviken	Rata storgrund	Robertsfors	248,7	1,2	5,0
B111	Efkn	Bottenviken	Sydöst Malören	Kalix	284,8	1,4	5,7
B113	Efkn	Bottenviken	Sydöst Svalan och Falkens grund	Luleå	1,5	0,0	0,0
B135	Efkn	Bottenviken	Utsjöområde öst Rata Storgrund	Umeå	9,5	0,0	0,2
B139	Efkn	Bottenviken	Syd Kallviksklubben	Robertsfors	26,1	0,1	0,5
B142	Efkn	Södra Bottenhavet	Gretas klackar	Hudiksvall	163,7	0,8	3,3
B146	Efkn	Södra Bottenhavet	Storgrundet	Gävle	48,6	0,2	1,0
B152	E(utr)fkn	Södra Bottenhavet	Utknallen	Gävle	135,9	0,7	2,7
B152	E(utr)fkn	Södra Bottenhavet	Utknallen	Älvkarleby	47,5	0,2	1,0
B156	E(utr)fkn	Södra Bottenhavet	Syd Finngrund	Tierp	187,8	0,9	3,8
B156	E(utr)fkn	Södra Bottenhavet	Syd Finngrund	Älvkarleby	2,9	0,0	0,1
B156	E(utr)fkn	Södra Bottenhavet	Syd Finngrund	Osthammar	21,7	0,1	0,4
V305	Efkn	Södra Västerhavet	Sydöst Morups bank	Falkenberg	24,5	0,1	0,5
V317	ENfkn	Södra Västerhavet	Syd Morups bank	Falkenberg	66,1	0,3	1,3
V352	Efkn	Norra Västerhavet	Norr Bratten och väst Kosterhavet	Tanum	69,2	0,3	1,4
V359	E(utr)fkn	Norra Västerhavet	Nordväst Öckerö	Kungälv	12,4	0,1	0,2
V359	E(utr)fkn	Norra Västerhavet	Nordväst Öckerö	Öckerö	53,5	0,3	1,1
V364	Efkn	Södra Västerhavet	Väst Halmstad	Halmstad	166,4	0,8	3,3
O273	E(utr)fkn	Sydöstra Östersjön	Sydväst Hoburg	Gotland	183,0	0,9	3,7
O277	E(utr)fkn	Mellersta Östersjön	Syd Knolls grund	Borgholm	95,3	0,5	1,9
O282	E(utr)fkn	Sydvästra Östersjön och Öresund	Öst Kullgrund	Skurup	50,6	0,3	1,0
O282	E(utr)fkn	Sydvästra Östersjön och Öresund	Öst Kullgrund	Trelleborg	22,0	0,1	0,4
O287	ENfkn	Sydvästra Östersjön och Öresund	Lillgrund	Malmö	7,3	0,0	0,1
O509	E(utr)fkn	Mellersta Östersjön	Sydöst Fårösund	Gotland	175,6	0,9	3,5
					2142,1	10,7	42,8 TWh

3.2 Havsbaserade projekt i granskningsförslaget

Samtliga 20 energiområden (inkl. utredning) i Havs- och vattenmyndighetens granskningsförslag som helt eller delvis befinner sig i sjöterritoriet har minst ett aktivt vindkraftsprojekt (i någon fas).

